

נאמר של נייר

המשורר מגן יבנה. הגרפיקאי. הרמאי והיריקות * יורשם הינוקא של מגד ושות' * הנרי מילר במיטבו * מוקד על המוקד

דואר חוזר

פלונטרון

ידיעה שפורסמה במדור זה (הטולם הזה 2231), על עטיפה לספר שהציע בפיוטו הגרפיקאי אלעזר גלעד למשורר איש גן-יבנה, מנחם בן, הולידה מיכתב תגור בה מטעמו של משורר זה. להלן תגובתו של מנחם בן:

האופן שבו מצליחות איפורמציות אל-מנטריות להתענות במנסרת-מחור של דן עומר וליהפך למשהו אחר לחלוטין הוא כנראה עניין לנוירולוגים, ואף על פי כן אינני פטור מלהגיב על אחת מתקלותי ההכנה שנפלו במדורו האחרון. ובכן, עומר היה עדי-שימעה. לא-אינטי ליגנטי כמסתבר לשיחה ביני ובין יוסי קריים, בן, "פרוזה", שבה ניסיתי לשכנע את קריים לקבל הצעת-עטיפה מסויימת, ומקסימה בעיני, בעיצוב אלעזר גלעד לספר-שירי בניגוד למה שדן עומר מתאר, קריים לא סירב, והשאיר בידי את ההחלטה, אך הודיע לי כי מטעמים טכניים לא יוכל להספיק להרפס עטיפה מסוג זה עד מועד שבוע הספר. עניין נוסף, המור יותר: ספרתי ל-

מנחם בן-בראון פנייתו של מנדלי מוכר-ספרים לסוסתו

קריים באותה הזדמנות, כי שילמתי גלגל עד סך של 3,000 לירות בהמאה רחוקה (שעדיין לא הגיע מועד פרעונה) עבור הצעת-העטיפה, ואף הדגשתי (ועיבר היה, כאמור, עדי-שימעה להדגשה זו), כי אני הוא שרחקתי בנלעדי, שהתקשה להסכים (והוא כבר עיצב לי, בחינה, עטיפה לספר קודם שלי) לקחת מידי את הסך הגלגל (הפחות, אגב, בהרבה ממה שנקוב בתעריף הגרפיקאים התקינו עבור עיצובי-ספר). תיאורו של דן עומר את גלעד כאור-תחשוקה אימללה, כמו שבמעט עייש-משוררים, היא איפוא סטייה אופיינית ל"נכור של נייר", המנסה לשכנע את קורא, איך, כי הגוינגל של חייו הנפשיים הוא אכן מציאות הנממכת בעובדות.

דן עומר מעיר: למרות, הגוינגל של חייו הנפשיים של בעל המדור, הרי שאין מחבר פלונטר סותר, ולוא אף בנימה אחת, את העובדות שפורסמו בנמר של נייר בעניין הגלגל. מה עוד, שגם העורך המויל של פרוזה, יוסי

קריים, מאשר במלואו את כל המידע שהופיע בידעה הנ"ל, דומה שחסר עשה מדור זה עם מנחם בן, כאשר חסך מקור-איר את הדיוח על התגובה הקולנית והלגי לגנית שבה קיבל המויל קריים את העטיי פה של גלעד. גערותיו הזכירו את פנייתו של מנדלי מו"ס לסוסתו. מה הטעם והסיבה לתגובה זו של בן - לאלוהי הפלונטרים הפתרונות. מדור זה עשה במשך שנים כל שביכולתו על-מנת לעמוד לימינו של בן, ומצער לראות שהוא אינו מביננו כשאר "יורקים" עליו. ויכוח זה מטבב סיסתיים עתה, שהרי אין בכוחו המדור להיכנס לביצות של מילחמות-אכזב של אהבה שינאה. בנוסף המילחמות הקטנות שאותן מנהל בן עם מוריו ורבינו נתן זך ודויד אבידן מזה עשר שנים.

מקור

זבלן מגורמן

דניאל כהן-שגיא הוא מאפיין טיפוסי של דור חדש של סופרים ומשוררים, המנסה למצוא לעצמו מקום בנוף הספרות הישראלית. המאפיין הראשון של דור זה הוא בניגוד תהומי לקבוצה אחרת, אור-תנסית יותר, כנה ואמיתית יותר, בת אותו הגיל, שאותה מייצג הסופר יותם ראבינא. המאפיין השני הוא הכישרון הדליל, והמאפיין השלישי הוא האמביציה לחבר ספרים שאינם מיועדים לקורא הישראלי, אלא לדוכני תחנוני-הרכבת של ברלין, פרוקפורט ובאזל.

את כניסתו לספרות הישראלית עשה כהן-שגיא הנ"ל בקובץ שירים גרוע וגרמי-פומני - איש ציפה בפנים שאזלו. החונכת הוא כהן-שגיא בספרות הישראלית היתה הגב' גולדה מאיר, שהקבילה את פני אורחיו של זה בפתח אחת מהגלריות התל-אביביות, במסיבה לרגל הוצאת ביכורי-שירתו. אותה גב' מאיר, שמעודה לא נודעה כפטרון האמנות, לא חנכה את יצירותיהם של יונה וולך או יותם ראבינא ואחרים. השלב השני של כהן שגיא במיסוד מעמדו ובמיסוך האמיתות שלו בספרות הישראלית, היה השתלטותו על התוכנית רבי-מכר בגלי צה"ל, (תוכנית שמימצאה רואים אור גם בידעות אחרונות). תוכנית זו, המתיימרת להיות זו שתקבע את רשימת רבייה-מכר במדינת ישראל, היא "כוכבת, יומרנית, ומשוללת כל יסוד ממי-ציאת של מכירת הספרים בארץ", כאמור, המשורר דויד אבידן. תוכנית זו סיעה לכהן-שגיא למכור את קובץ בתוליו ב"פרוזה להוצאת כתר, שרבים מספריה מצי או מקומים מכובדים ברשימת רבייה-מכר של גלי צה"ל.

קובץ בתנלי הפרוזה של כהן-שגיא נמסר לעריכה סיגנונית מייגעת לידי של משורר ישראלי נודע, המתגורר במושבה גן-יבנה (ראה: דואר חוזר). והתוצאה היא ספרון בשם מר פריפקה. מרבית עמודי מר פריפקה עומדים בטי-מן הנסיון של כהן-שגיא הנ"ל למכור למו"לים גרמניים את "היינריך בז" ב-גירסה מעוותת, בתרגום לעברית, וממנו בתרגום לגרמנית. עוד פרק בתהליך הגיר-מון, שכמה סופרים צעירים ומשוללי-כישרון של ממש עוסקים בהפצתו בעת האחרונה. מר פריפקה הוא ניסיון להוכיח שיש לאהרון מגד והנני ברמז, המחברים כשנים האחרונות ספרות של תחנות-רכבת, כאמור המבקר דן מירון - יורשים של ממש. עוד ספר חצי בלשי, הוצאת כתר: 148 עמודים (כריכה רכה).

משולל מתח כלשהו; שמות גרמניים, שינאה-אהבה של גרמנים, אטימות לתיאור נופים ישראליים, דמויות שטוחות, והאפי-אנד מתקתק. מר פריפקה הוא ניסיון בוסרי מאוד לבי-נות סיפורי-פלונטרי, בו את שוכב עם אחות חורגת, ואם שוכבת עם גיס, כאשר המי-געים הגופניים נקראים כמו נעשו בעזרת מבחנות במירפאה של גניקולוג. שני משור-לשים אלה של כהן-שגיא מנסים להיכנס האחד לשני וליצור מגן-דויד, או רומן גרמני מהדרגה השמינית, עם חותמת

דניאל כהן-שגיא שואן צעיר

כחול-לבן. הציר המרכזי של מר פריפקה הוא מר פריפקה, דמות בלתי-אימינה, המר-שכת בחוטי החיים של חצי תריסר דמור-יות, מבלי שיהא בה מרכיב משכנע אחד; לא בה ולא בחצי תריסר הדמויות, שאותן מכניס ומוציא המחבר בחוסר אמינות ובחוסר מהימנות. מבלי שיגלה סיבה או טעם כלשהם, שיצדיקו הופעתו של ספר זה בלשונם של הנביאים.

דניאל כהן-שגיא הוא שואן צעיר, הי-חושב כי השואה היא קרדום ספרותי לשימוש הפרטי. כבר בעמוד הראשון של סיפרו מרצף המספר משפטיו בציר-ריות שמאלצית, בנוסח: "...לקול גני-חזית היבשות של האטלנטיס..." דרך ציר-רופי-לשון דומים הוא עוסק בהשחתת הלשון והדימוי, בנוסח של: "אנחנו, בני דור-השואה, רואים את החיים כמתנה עברונו זו מתנה מהודשת, מוחדשת במי-נה. היא מזכירה לנו תמיד את אלה שלא זכו לכך..."

למישפטים של כהן-שגיא הנ"ל מי-ב-גים חסרי-משמעות, או אפילו סותרים-מש-מעות. הוא כותב דברים כמו: "יחסיה עם מר פריפקה החלו כהרפתקה, אך השי-נים שחלפו בנו מין מיבנה של תמימות, שהיכלו את כל הרצונות ופרנס את כל האשליות..." באמת שזה אהרון מגד סוג גימל, המצופה באינולות סכרנית של סגיר-רות עלילתית כמו: "החלטתי למסור את הילד לאימני, והשבתי מיד על אברשה וזונגו השוכי-הילדים, שניסו להוליד כל השנים ללא הצליחה... מיספר ימים לאחר הלידה, יומיים לאחר-מכן מסרתי את הילד לידיה של סוזה, אשתו של אברשה. הי-שנים עשו טוב כאשר עברו דירה והתגוררו בצפונה של הארץ..." ובדומה לאופנה ש-פשטה כחרולי ותרבוני קיץ בספרות הישר-ראלית באחרונה, הרי שגם תינוק זה נהרג במילחמת-ימים-הכיפורים. מתחיל להיווצר רושם, שמבול הספרים של השנים האחר-ונות, הרג יותר נפשות במילחמת-ימים-הכיפורים מאשר קטלה המילחמה עצמה. במתכוון או שלא במתכוון, במודע או

שלא במודע, הרי שארץ-ישראל מתוארת אצל כהן-שגיא הנ"ל כמו היתה מחור-נוסף של גרמניה, החל בדמויות וכלה בנופים. גם מיסגרות חיי-המישפחה תפוז-רים בנוסח שיקל את העבודה על המתרי-גם לגרמנית.

למר פריפקה שני חלקים. החלק הראי-שון, שהוא גרוע, הוא מעולה שבמעולים ונקרא כספרות-מופת בהשוואה עם החלק השני, שניתן להעניק לו פרס בעבור הכתי-בה הגרועה מכל כתיבה קיימת. החלק השני הוא משעמם ומתמשך כמו גומי-לעיסה שאינו נקרע, אך גידבק אל ריס-העיניים של הקורא. את הצמיגות הלשו-נית הזו שובר כהן-שגיא מדי פעם במו-רות הלוקחות לשירת עמיחי, כמו "על-שנינו בחדר ועל כל אהר להוד" (ע' 86). צמיגות זו משופעת בהזיות מופרעות של המחבר, המתנהג כסופר שהמו"לים הא-מריקאים רופפים אחריו וחפצים ביקרו, כמו היה עכוס עון או אהר מדרגתו. בעברית המעוררת מחשבות של סמי-שילשול הנמכרים בבית-מרקחת, מתעורר בחלק השני, "הגבר" שמסתתר בתוככי המחבר, ומצהיר, "והאי שאמשיך לקבל צעירות ומבוגרות יותר בחרי, אשתדל להיכנס מין רגליהן כצורה הטובה ביותר שלה אני מסוגל..." מיניות המובאת בש-דיופת של גפחות מילולית. אין ספק, שהמחבר אשר סיפור אמנון ותמר עמד לנגד עיניו במהלך כתיבת הקובץ הזה לא השכיל להבין שתוצאתו הספרותית של מר פריפקה חוגגת בדלילותו ליד סיפור אמנון ותמר המקורי של התנ"ך.

כל הכבוד לבית-ההוצאה כתר על ניס-יונו ולציא לאור ספרות מקורית בכל-מחיר, אבל אם זו רמת הספרות המקורית, או חבל הכסף. עדיף להשקיע בתרגום של ספרות בת-זמננו מלשון אחרת, או בספר-נוסף של מדע-בידיוני. המחשבה בסידרה זו, שפירסמה קודם לכן ספר מעולה כמו אחרי הגשם של יצחק כהן-נר, הצליחה לרדד עצמה לזבלון מגורמן שכזה, מדי-כאת. התיקוה היא, שבעתיד יימצאו ספי-רים מקוריים מעולים יותר, בהתאם למר-ניטין של שאר הספרים בסידרה זו של כתר.

תרגום

הנרי מילר

אין ספק כי מותו של הנרי מילר הוא בבהיגת סוף תקופה ספרותית, שבה נאלצו סופרים לעלות על מוקד של מילחמה למען חופש-הכתיבה הטחור. הנרי מילר הוא גדול המאסטררים במילחמה זו, מאסטר אשר במשך עשרות בשנים נחשב שמו לגנאי ולדראון בעולם כולו ובישראל. רק שלושה ספרים פריעטו של הנרי מילר ראו אור בעברית, והאחרון שבשלו-שה ראה אור בשבוע שבו מת סופר נהדר ומרתק זה.

חצות וחצי. ראשון ספריו של הנרי מילר שראה אור בעברית היה חצות וחצי. בתרגומו המצועצע, היומני וה-מתחסד של אהרון אמיר, עם ציודו של בצלאל שני, שהיה לא פחות ולא יותר מאשר גיסו של הנרי מילר. אחד

* הנרי מילר - חצות וחצי; עברית: אהרון אמיר; הוצאת צוהר 1957, 239 עמודים (כריכה קשה). ** בצלאל שני, המונח היה נשוי לצי-רת פסלת ולאח"כ שני, שהיא אמות אשתו הראשונה של הנרי מילר, המתוארת באה-בה כה רבה ממרק בחוגו של סרטן.